

Suomen sovittelufoorumi ry

Koulusovittelu

Sovittelu suomalaisessa yhteiskunnassa
seminaari 22.1.2009

Maija Gellin

Mieltä pahoittavaan tekoon tartuttava

- Mielihäpä –kiusaaminen –koulukiusaaminen
- Lähtökohtana on aina yksilön oma kokemus – eivät aikuisten tekemät määritelmät
- Kun hyväksymme jokaisen omat kokemukset arvokkaina, voimme tukea avoimuuteen, oppimiseen ja sosiaaliseen eheytymiseen
- Oppilaat ovat oman yhteisönsä asiantuntijoita!!!

Koulussa on sovittu

- nimittelyjä, haukkumista, huutamista, ulkonäköön tai olemukseen liittyvää mieltä pahoittavaa kommentointia, tunnilla, jatkuvaa ikävää vihjailua, selän takana puhumisia tai perättömien juorujen levittämistä myös sähköisesti sekä näistä johtuvaa eristämistä
- tönimisiä, läpsimisiä, kiinnipitämisiä, tappeluita ja ns. leikki-tappeluita, jotka kiihtyvät liiaksi, etuilua ja tuuppimista ruokajonoissa tai ulos- tai sisäänkäynnin yhteydessä
- uhkailua, alistamista tai pakottamista toimimaan vastoin tahtoaan esim. ”isomman tai vahvemman oikeudella”
- toisen omaisuuden luvaton lainaamista tai piilottamista
- opettajan ja oppilaan välisiä väärinymmärryksiä ja –tulkintoja

Sovittelu osa koulun lähiyhteisöä

- Koulujen kytkeytyminen yhteiskunnan nykyisiin työrauhaa tukeviin toimintoihin on tärkeää ja sitä on tuettava
- Koulut eivät saa jäädä irrallisiksi saarekkeiksi eivätkä yksin ylläpitäessään yhteisönsä työrauhaa

Sovittelu kouluuyhteisön tukena

- Vertaissovittelussa oppilaat toimijoina
- Koulusovittelussa aikuisjohtoinen sovittelu
- Riita-asioiden sovittelussa vaikeammat tapaukset rehtorin ja vanhempien ohjaamina vapaaehtoissovittelijoiden soviteltaviksi
- Rikossovittelussa rehtorin, vanhempien ja poliisin ohjaamat rikostapaukset sovitteluun
- Sovittelu tuo konfliktinhallintataidon kaikkialle

Sovittelu käytössä laajasti yhteiskunnan eri osa-alueilla

- Rikos- ja riita-asioiden sovittelu
- Koulusovittelu
- Työyhteisösovittelu
- Naapuruussovittelu
- Perhesovittelu
- Ympäristöasioiden sovittelu
- Kansainvälinen sovittelu
- Tuomioistuin sovittelu
- Suomen Asianajajaliiton sovittelu

Koulusovittelutoiminta

- Vertaissovittelu on yksi koulusovittelun menetelmä
- Toiminta käynnistyi SPR:n ja Hesan nuorten ääni – kampanjan yhteistyönä vuonna 2000
- Siirtyi OPM:n rahoituksen myötä Suomen sovitteluforumille (SSF) vuonna 2006
- Vuosille 2008-2009 RAY rahoitus
- Tavoitteena laajentaa sovittelevaa työtettä koko kouluyhteisöön

Vertaissovittelukoulut

Tilanne vuoden 2009 alussa:

- 308 Versokoulua
- 6000 vertaissovittelijaa
- 1200 vertaissovittelutoiminnan ohjaajaa
- Ala-kouluja, yläkouluja, yhtenäiskouluja
- lukioita ja ammattiopistoja

Vertaissovittelutoiminnan lähtökohtia

- Oppilaat voivat oppia sovitellessaan konflikteja
= **pedagoginen perusta**
- Oppilaat omistavat konfliktinsa ja heillä on oikeus olla osallisena ratkaisuja etsittäessä
= **demokraattinen perusta**
- Oppilailla on enemmän aikaa riitojen selvittelyyn kuin opettajilla, jotka eivät kaikkia tilanteita voi olla ratkaisemassa
= **pragmaattinen perusta** (Hareide 2006)

Kouluovittelun tavoitteet

- kouluyhteisön turvallisuuden, työrauhan ja ilmapiirin parantaminen
- eristämisen ja eristäytymisen vähentäminen
- yhteenkuuluvuuden ja yhteisöllisyyden tukeminen
- moraalien ja itsetunnon kohottaminen
- osallisuuden lisääminen
- koulukiusaamisen ja häiriökäyttäytymisen vähentäminen koko yhteisössä
- koulun henkilökunnan uupumisen välttäminen

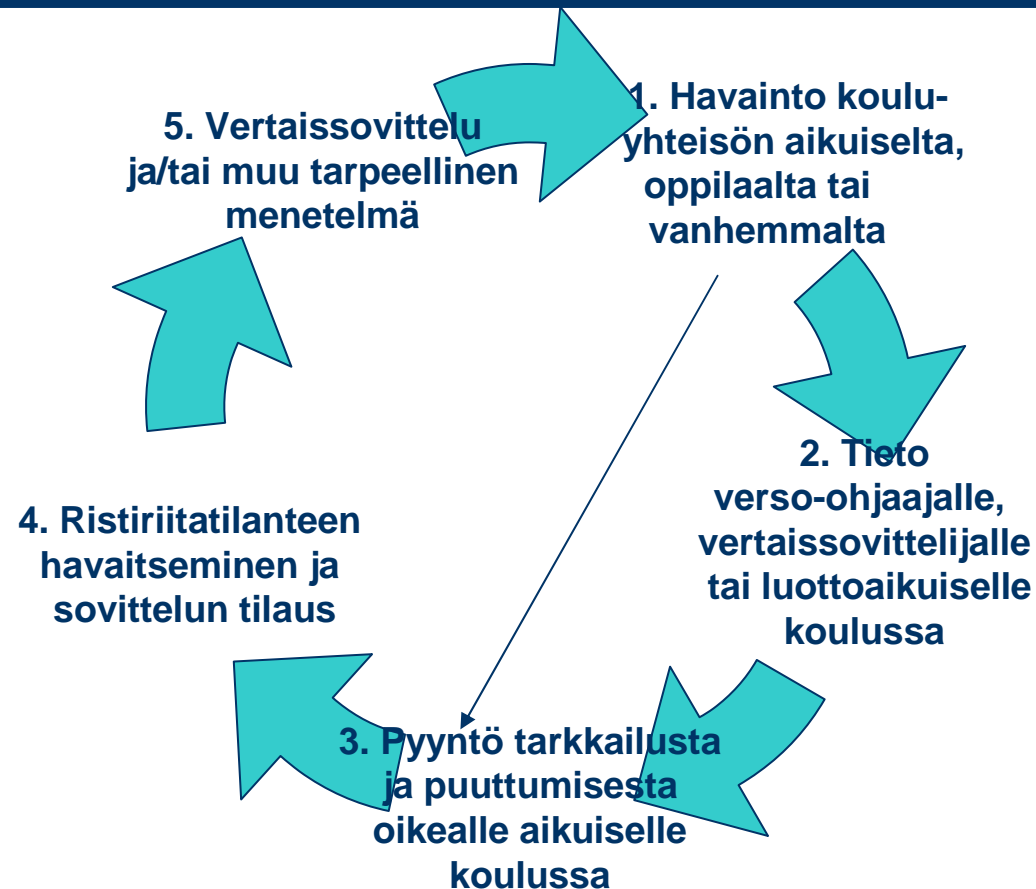
(Hopkins 2004)

Sovittelu tukee sosiaalista eheytymistä

- Osapuolten omat näkemykset ja tunteet tulevat kuulluiksi ja käsitellyiksi
- Yhteisen ratkaisun etsiminen ymmärretään osaksi hyvitystä ja vastuunottoa
- Sitoutuminen annettuihin lupauksiin palauttaa osapuolet yhteisöön eikä leimautumista ”hyväksi” tai ”pahaksi” tapahdu

(Hill & Wright 2006)

Kuka kertoo havainnon? Kuka tekee tilauksen?

SEURANTAKYSELYJEN TULOKSIA

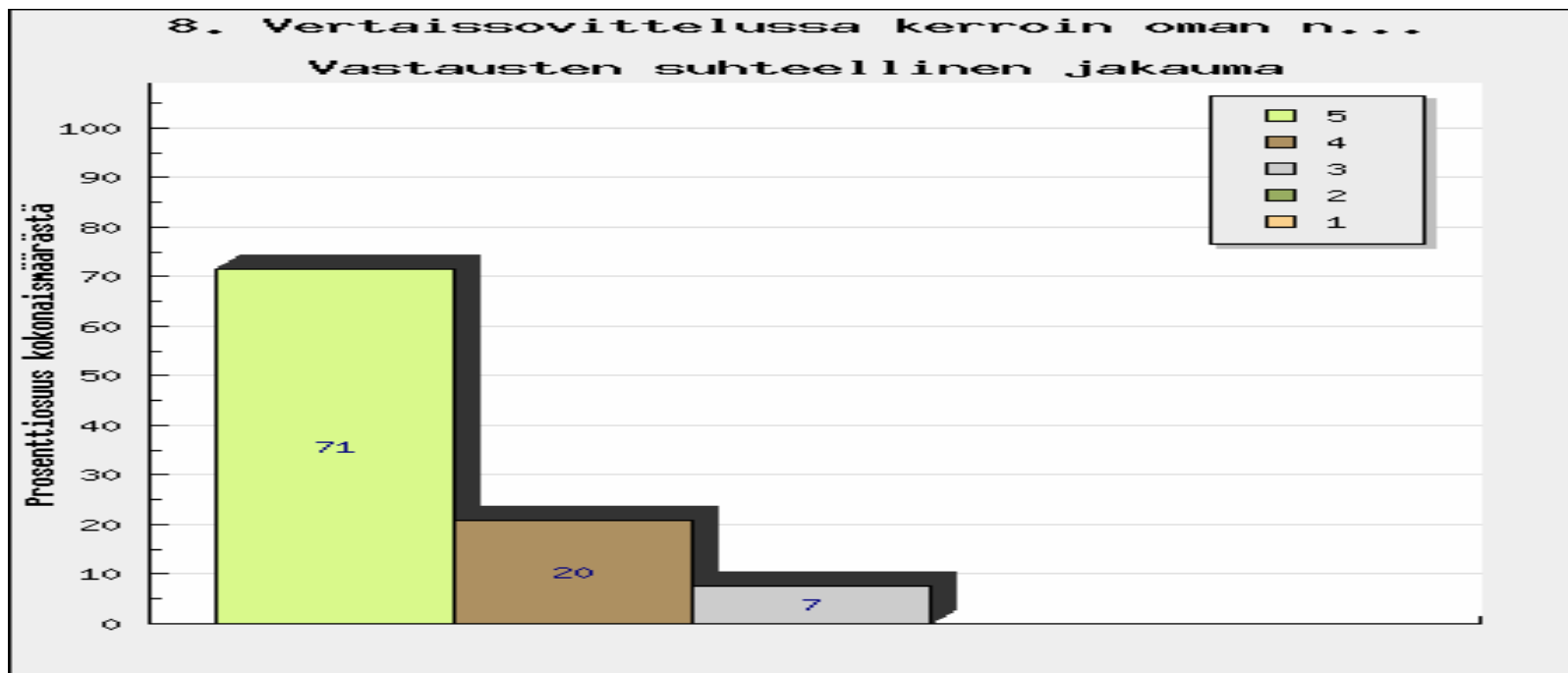
- 86% sovitteluun ohjatuista tilanteista ovat joko sanallista tai fyysistä mieltä pahoittavaa toimintaa
- 95% sovitteluista johtaa sopimukseen, jonka seurannassa todetaan pitäneen
- 90% vertaissovittelijoista pitää tehtävää mielekkäänä ja tärkeänä

Osapuolet kertovat sovittelusta

Puolueettomuus toteutuu:	77% kyllä – 4% ei
Vaitiolovelvollisuus pitää:	85% kyllä – 6% ei
Sovitellaan aidosti:	92% kyllä – 0% ei
Etsitään ratkaisuja:	89% kyllä – 2% ei
Ei syytellä eikä rankaista:	85% kyllä – 3% ei

Vastausmahdollisuudet: kyllä – en osaa sanoa - ei

91% osapuolista kertoi näkemyksensä

Väittämä: "Vertaissovittelussa kerroin oman näkemykseni tilanteesta."

5 = täysin samaa mieltä, 4 = melko samaa mieltä, 3 = en osaa sanoa,

2 = melko erimieltä, 1 = täysin erimieltä

Vertaissovittelu on tärkeää

- 88% osapuolista ilmoitti pitäneensä sopimuksessa antamansa lupauksen
- 87% osapuolina olleista oppilaista pitää hyvänä sitä, että koulussa oppilaat voivat sopia riitojaan vertaissovittelussa
- Artikkelit tuloksista kotisivuilla:
www.ssf-ffm.com -> vertaissovittelu

Sovittelun käynnistäminen koulussa

1. Yhteydenotto Suomen sovittelufoorumiin
2. Koulutuspäivämääristä sopiminen
3. Henkilökunnan koulutus
4. Ohjaaja- ja oppilasryhmän valinta
5. Ohjaajien ja sovittelijoiden koulutus
6. Tiedotus ja toiminnan käynnistäminen
7. Toiminnan nivouttaminen koulun arkeen
8. Jatkokoulutus

KOULUSOVITTELUN TUKIJAT

Valtakunnallisesti:

- Opetusministeriö 2006-2007
- Raha-automaattiyhdistys 2008-2009
- Suomen harjoittelukoulut
- Suomen vanhempainliitto
- Suomen YK-liitto

Paikallisesti:

- Yhteisöllisyyshankkeet ja osallisuusprojektit
- Hesari nuorten ääni –kampanja Hgin alueella
- Vanhempainyhdistykset
- Seurakunnat
- Lions ja Rotary –järjestöt
- Nuoris- ja koulutoimet
- Hartwall, HOK-Elanto, useat muut yritykset

Koulusovittelutoiminnan kehittämistyöryhmä

- Jorma Falkenberg, erityisopettaja, psykologi, psykoterapeutti, TM
- Jens Gellin, rikos- ja riita asioiden sovitteluohj., työnohjaaja, sovittelija
- Maija Gellin, projektipäällikkö, sovittelija, yhteisöpedagogi
- Tanja Hakoluoto, projektisihteeri Nupit kaakkoon -hanke, FM
- Juha-Pekka Husso, vararehtori, sovittelija, KL
- Marjatta Junkkaala, luokanopettaja, työnohjaaja, KM
- Inga Järvinen, kuraattori, psykoterapeutti, työyhteisösovittelija, KM
- Mika Koskinen, sovitteluohjaaja, työyhteisösovittelija, sovittelija
- Katri Lindström, nuorisotyön opettaja, yhteisöpedagogi
- Sirkku Myllyntausta, luokanopettaja, FM
- Eeva Saarinen, koulutuspäällikkö, sovittelija, yhteisöpedagogi, KTM
- Virpi Sivonen-Sankala, englannin lehtori, FK
- Harri Väisänen, Hartwall akatemian rehtori

Harjoittelukoulut yhteistyössä

- Versotoiminta käynnistynyt kahdeksalla harjoittelukoululla
- Tavoitteena luoda kattava versotoimintaa käynnistävä ja ylläpitävä kouluttajaverkko
- Vuonna 2007 koulutettiin Helsingin normaalilyseolta, Viikin normaalikoululta, Joensuun normaalikoululta ja Oulun normaalikoululta henkilökuntaa kouluttajiksi

Koulusovitteluhanke

- Projektipäällikkö Maija Gellin
 - maija.gellin@ssf-ffm.com
 - gsm: 040-7079076
- Koulutuspäällikkö Eeva Saarinen
 - eeva.saarinen@ssf-ffm.com
 - gsm: 0400-234688